

Морське сміття

Морське сміття - це будь-який стійкий виготовлений або оброблений твердий матеріал, який викидається, утилізується або залишається в морських і прибережних середовищах.

Джерела сміття такі ж різноманітні і широко поширені, як і діяльність людини. Як і інші забруднювачі, морське сміття впливає на організми в екосистемах, де воно накопичується. Це негативно впливає на рибальство, туризм і може становити загрозу для здоров'я населення. Понад дві третини сміття на пляжах, морській поверхні або морському дні складаються з різних видів пластмас.

Скорочення сміття в морському середовищі є пріоритетним завданням для збереження екосистем та здоров'я людини. Ця складна проблема перекладається на політичні дії Рамковою директивою морської стратегії (MSFD), Стратегією ЄС щодо пластмаси у круговій економіці та законодавством ЄС про відходи.

У Чорному морі морське сміття є критичним питанням, посиленним через значний тиск з наземних джерел. Ситуація погіршується через велике водосховище басейну понад 2 млн. кв. км, що охоплює території понад 20 країн.

Дані про чисельність та розповсюдження морського сміття в Чорному морі останнім часом активно збираються за підтримки ЄС та інших міжнародних донорів. У країнах-членах ЄС проводяться дослідження морського сміття та моніторингові заходи, спрямовані на підготовку базової оцінки. В інших прибережних державах тривають дії щодо поліпшення доступності та обміну даними про морські довкілля з національних та спільних регіональних програм моніторингу, узгоджених відповідно до Чорноморської інтегрованої програми моніторингу та оцінки (BSIMAP).

Основні висновки щодо морського сміття в Чорному морі підтверджують, що на нього так само впливає, як і на світовий океан, проблема з пластиковими відходами, що переважають серед пляжного, поверхневого та шельфового сміття. Попалки - це найчастіше знайдені предмети на пляжах уздовж узбережжя Чорного моря разом із пластиковими пакетами та предметами одноразового використання.

Спільний моніторинг та обмін даними допомагають вченим, розробникам політики та керівникам краще розуміти природу забруднення морського сміття, встановлювати цілі скорочення та розробляти заходи щодо запобігання та утилізації з практичним застосуванням у повсякденному житті.

Чорноморська мережа громадських організацій вул. Д-ра Л. Заменгофа, 2 9000 Варна, Болгарія
Телефон: +359 (0)52 615 856
E-mail: bsnn@bsnn.org
Веб-сайт: www.bsnn.org

Український науковий центр екології моря
Французький бульвар, 89, 65009
Телефон: +38 0482 636622
Факс +380 482 636873
E-mail: accem@te.net.ua
Веб-сайт: <http://www.sea.gov.ua/>

Спільна оперативна програма Чорноморського басейну на 2014-2020 рр. Видання редагується мережею Чорноморських громадських організацій. Варна, червень 2019 року

Спільна оперативна програма Чорноморського басейну 2014-2020 рр. Фінансується Європейським Союзом через Європейський інструмент сусідства та країни-учасниці: Вірменія, Болгарія, Грузія, Греція, Республіка Молдова, Румунія, Туреччина та Україна.

Ця публікація була підготовлена за фінансової допомоги Європейського Союзу. Зміст цієї публікації покладається виключно на мережу Чорноморських громадських організацій і жодним чином не може відображати погляди Європейського Союзу.

www.blacksea-cbc.net

Project funded by EUROPEAN UNION

MARLITER

Спільні кордони. Загальні рішення.

Обмін даними, знаннями та інструменти управління для зменшення кількості морського сміття

«Покращення онлайн доступу громадськості до даних моніторингу стану навколишнього природного середовища та інформаційних інструментів для підтримки співпраці в Чорноморському басейні щодо скорочення забруднення морським сміттям»

marliter.bsnn.org

Про MARLITER

«Покращення онлайн доступу громадськості до даних моніторингу стану навколишнього природного середовища та інформаційних інструментів для підтримки співпраці в Чорноморському басейні щодо скорочення забруднення морським сміттям» або MARLITER це проект, що використовує інформаційні технології для кращого моніторингу навколишнього середовища в регіональних масштабах та зменшення кількості твердих відходів у морському середовищі. Проект розширює міжнародну співпрацю на основі знань, обмін інформацією та інноваційну розбудову потенціалу між п'ятьма партнерами - НГО, вищими навчальними та науково-дослідними установами - з Болгарії, Грузії, Греції, Румунії та України. Він стосується транскордонного забруднення морським сміттям та його зменшення в басейні Чорного моря.

Мета - вдосконалення доступності даних в Інтернеті та інструментів даних щодо моніторингу навколишнього середовища та політики адаптивного управління, підтримуючи інноваційну неформальну освіту та спільні заходи щодо скорочення морського сміття в регіоні. Щоб досягти цього, проектне партнерство здійснює три групи заходів у п'яти країнах: обмін інформацією та інтеграція, розробка веб-інструментів та розбудова потенціалу для молоді та інших регіональних груп зацікавлених сторін.

Основна мета MARLITER - сприяти більш сильній транскордонній інтеграції інформації, знань та досвіду з питань моніторингу навколишнього середовища та питань морського сміття в басейні Чорного моря. Партнери проекту прагнуть досягти цього шляхом досягнення трьох конкретних цілей:

- Надання, управління та інтеграція інформації та знань
- Розробка, активізація та просування інструменту та продуктів даних на основі інформаційних технологій
- Підвищити потенціал зацікавлених сторін у використанні засобів інформаційних технологій та продуктів даних

Діяльність

Щоб вирішити питання забруднення морським сміттям, нам потрібно зрозуміти джерела, рух та вплив сміття вздовж узбережжя та в морському середовищі. Програми моніторингу морського сміття прагнуть здобути це розуміння шляхом збору даних.

Ці дані можуть відповісти на важливі дослідницькі запитання, наприклад, звідки береться морське сміття, чи існують закономірності накопичення та які найбільш поширені чи найбільш згубні типи сміття. Відповідаючи на такі запитання, можна повідомити про розвиток управлінських та політичних рішень, які вирішують проблеми морського сміття на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях.

Перша група заходів включає підготовчий огляд інформації та інтеграцію, спрямовану на підтримку розробки інтерактивного інструменту. Це допомагає розробити та створити гнучкий набір веб-інструментів, який допомагає органам державної влади, бізнесу та неурядовим організаціям забезпечити моніторинг та зменшення кількості морського сміття, використовуючи при цьому як засіб для перетворення результатів у рекомендації щодо політики та управління.

Центральне місце відведено інтерактивній карті Чорного моря, онлайн-засобу передачі даних ГІС з вільним публічним доступом та інтерактивним компонентам з кількома функціями, включаючи надання інформаційної підтримки, підтримку прийняття рішень та впровадження інноваційних форм неформальної освіти та тренінг для представників різних зацікавлених сторін.

Інтерактивний веб-портал підтримує геопросторові дані для Чорноморського регіону, включаючи цифрові карти параметрів морського середовища та прибережної зони, екологічні та фізичні умови для широкого регіону, карти заповідних територій, сучасний клімат та прогнози зміни клімату. Інструмент надалі підтримує карти розподілу морського сміття та його зразки.

Ще три типи даних для розвитку потенціалу та знань пов'язані з інструментом, заснованим на ІКТ: електронний курс навчання для молоді з акцентом на громадську науку та моніторинг пляжів для морського сміття; регіональне навчання зацікавлених сторін щодо використання інструментів підтримки прийняття рішень для морського сміття; посібник для підтримки регіональної політики та діяльності в цій галузі та зменшення кількості морського сміття.

Морські дані та знання

Приклади проекту MARLITER ілюструють, як обґрунтована наука надає інформацію про джерела, загрози та рішення навколо проблеми морського сміття. Наука висвітлює результати аналізу програм моніторингу морського сміття та інтерпретує дані, щоб продемонструвати поведінку, достаток, рухи та впливи, пов'язані з морським сміттям. Інші приклади демонструють, як отримані дані призводять до розробки нових стратегій управління або політики для громад, агентств та бізнесу.

Дані програми моніторингу оцінюють ефективність існуючих стратегій, пов'язаних з морським сміттям, таких як заборона на пластикові пакети, шляхом відстеження наявності пластикових пакетів у морях і на узбережжі протягом часу. Розробка політики та процедур управління - це, мабуть, один із найефективніших засобів для справжнього зменшення морського сміття в навколишньому середовищі. Дізнання про те, як дані призводять до розробки нових або вдосконалення існуючих стратегій, підкреслює важливість програм моніторингу та керівництва стратегіями зменшення та запобігання морському сміттю для захисту майбутнього морських ресурсів.

Ми знаходимося на важливому перехресті європейських океанських спостережень та моніторингу. Минуло більше десяти років з моменту започаткування Європейської інтегрованої морської політики в 2007 році. Вона забезпечила цілісну основу для координації політики, пов'язаної з морем. На політичному рівні зростає визнання, що дані океану є сприятливим фактором для синьої економіки, вирішальним для оцінки та досягнення хорошого екологічного стану наших морів та океанів, і необхідним для розуміння та вирішення основних глобальних питань, таких як зміна клімату, морське сміття, незаконне рибальство чи захист морської справи.

Збір морських даних Європи став набагато сильнішим та різноманітнішим, зусилля ділилися між багатьма різними учасниками та групами зацікавлених сторін. Було досягнуто значний прогрес в інфраструктурах, що використовуються для регулярного моніторингу морів та океанів, а також в тій, що використовується для доставки та збирання даних про морські справи та створення знань таким чином, що є доступним, сумісним та багаторазовим.